

Latvijas ekonomiskās attīstības monitorings 2013

Mikroekonomika

Izpētes vadītājs – Juris Cebulis

- kas 2013. gadā paveikts (kas labi darīts, ka nav,.. - pamatojums, ietekme uz valsts ilgtspēju)
- virzieni, kuros būtu jāstrādā (rekomendācijas)

Uzņēmējdarbības veicināšana

Latvijas uzņēmēji min daudzas problēmas, kas kavē uzņēmējdarbību: birokrātiski šķēršļi likumdošanas un institucionālā līmenī; nodokļu slogs un neprognozējamība; darba devējam nelabvēlīga darba likumdošana; neefektīvas maksātspējas un strīdu šķiršanas procedūras, atbalsta trūkums mazajiem uzņēmējiem, utml.

Valdības lēmumu ietekme uz uzņēmējdarbības vidi. Svarīgākie uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumi, ko valdība ir veikusi 2013. gadā.

Eksporta struktūra

Latvijas eksportā dominē maz apstrādāta produkcija, tajā ir neliels augstu tehnoloģiju produkcijas īpatsvars. Šāda eksporta struktūra ierobežo valsts ekonomiskās izaugsmes iespējas apstākļos, kad tā pamatā balstās uz eksportu.

Latvijas valdības 2013. gadā veiktie pasākumi Latvijas eksporta struktūras uzlabošanā un augstu tehnoloģiju produkcijas īpatsvara paaugstināšanā.

Motivācija darboties legālajā biznesā

Valsts represīvais aparāts jeb funkcionalitāte ir spēcīgāka pret mazo legālo uzņēmēju nekā pret mazo “pelēko” darboni.

Latvijas valdības paveiktais 2013. gadā, lai ieinteresētu pelēkās ekonomikas dalībniekus pāriet legalajā biznesā un legālo biznesu – neapsvērt iespēju darboties “pelēkajā” uzņēmējdarbības zonā.

Ziņojums

1. Uzņēmējdarbības veicināšana

Latvijas uzņēmēji min daudzas problēmas, kas kavē uzņēmējdarbību: birokrātiski šķēršļi likumdošanas un institucionālā līmenī; nodokļu slogs un neprognozējamība; darba devējam nelabvēlīga darba likumdošana; neefektīvas maksātnespējas un strīdu šķiršanas procedūras, atbalsta trūkums mazajiem uzņēmējiem utml.

Valdības lēmumu ietekme uz uzņēmējdarbības vidi. Svarīgākie uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumi, ko valdība ir veikusi 2013. gadā.

Valdības deklarācija

Valda Dombrovska valdība savā deklarācijā¹ apņēmas veikt virkni pasākumu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai: darbaspēka nodokļu sloga samazināšanu par 9 procentu punktiem, būvatļauju saņemšanas vienkāršošanu; publisko iepirkumu sistēmas sakārtošanu, ārvalstu investīciju piesaistes koordināciju valsts un pašvaldību līmenī; mazo un vidējo uzņēmumu atbalsta turpināšanu; administratīvā sloga būtisku samazināšanu uzņēmējiem uc. Deklarācijas izpildei valdība 2012.gada 16.februārī apstiprināja rīcības plānu², kas satur 645 detalizētus pasākumus valdības deklarācijā pieņemto 168 uzdevumu izpildei. Ministrijām un atbildīgajām institūcijām uzdots savās interneta mājas lapās uzturēt aktuālo informāciju par valdības rīcības plāna attiecīgo sadaļu izpildi, kā arī reizi gadā iesniegt pārskatu Pārresoru koordinācijas centram. Deklarācijas mūs interesējošās sadaļas *II. Inovatīva un efektīva ekonomika* izpildei ielānoti 189 pasākumi Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Zemkopības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Satiksmes ministrijas un Ārlietu ministrijas atbildības jomās. Ekonomikas ministrijas mājas lapā sniegts pārskats par rīcības plāna izpildi 2013.gada 19.septembrī³. No 113 Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajiem pasākumiem 23 pasākumi novērtēti kā izpildīti. Tāpat jāņem vērā, ka ministrija

¹ Deklarācija par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību, 24.10.2011

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/darbibu-reglamentejosie-dokumenti/valdibasdek/>

² Ministru kabineta 2012.gada 16.februāra rīkojums Nr.84 *Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai*

<http://likumi.lv/doc.php?id=244182>

³ Pārskats atrasts, izmantojot Google meklētāju:

http://www.em.gov.lv/images/modules/items/VRP_EM.xlsx

nevērtē problēmas risinājumu kopumā, bet vienīgi savā atbildībā esošā uzdevuma izpildi, piemēram, kā izpildīti ir atzīmēti uzdevumi: (1) sagatavoti priekšlikumi un izvērtējums par vienotas attīstības finanšu institūcijas izveidi (kaut arī institūcija joprojām nav izveidota); (2) uzsākts darbs pie "Pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam" (kaut arī rīcības plāns pārnozaru inovāciju politikas ieviešanai un inovācijas tiesiskais regulējums nav izstrādāti).

Novērtējot valdības noteikto kārtību deklarācijas izpildes uzraudzībai jāsecina, ka tā paredz detalizētu (bet sadrumstalotu pa ministrijām) pasākumu izpildes kontroli, taču sabiedrībai netiek sniegta apkopojoša informācija par deklarācijas izpildi kopumā. Valdībai būtu reizi gadā jāsniedz sabiedrībai apkopojošu novērtējumu par deklarācijas izpildi, norādot tos darbus, kas ir paveikti; kuri darbi nav paveikti un kāpēc; kuras apņemšanās un kāpēc ir bijis nepieciešams grozīt? Viens piemērs ir valdības apņemšanās samazināt darbaspēka nodokļu slogu (indikātivi par 9 procentu punktiem), taču šis solījums nav izpildīts.

Ministru kabineta lēmumi

Lai novērtētu valdības paveikto pēdējā gada laikā, tika analizēti svarīgākie 2013.gada laikā pieņemtie Ministru kabineta lēmumi. Par svarīgākajiem tika uzskatīti tie lēmumi, par kuriem ir sniegts paziņojums Ministru kabineta mājas lapā⁴.

Pie svarīgākajiem 2013.gada darbiem var minēt:

- 1) Iesniegts Saeimā un pieņemts jauns Būvniecības likums⁵, kas stāsies spēkā 2014.gada 1.februārī. Jaunā likuma mērķis ir būtiski paātrināt būvniecības procesu un mazināt administratīvo slogu būvniekiem. Likums nosaka un precizē būvniecības ieceres, projektēšanas, būvniecības atbildības, kontroles, būvniecības speciālistu sertificēšanas un būvatļauju izsniegšanas kārtību, būvkomersantu klasifikāciju un valsts pārvaldes institūciju kompetenci būvniecības jomā. Taču 21.novembra Zolitūdes traģēdija sāpīgi atgādināja, ka Latvijas būvniecības praksē nepietiekama vērība tiek pievērsta kvalitātei un drošībai. Un jaunais Būvniecības likums būtiskus uzlabojumus šajās jomās neparedz. Saeimā iesniegti (34 deputāti) un 28.novembrī nodoti komisijām grozījumi jaunajā Būvniecības likumā, kas paredz Valsts būvinspekcijas atjaunošanu, būvekspertīzes procedūru un papildus

⁴ Ministru kabineta mājas lapas sadaļa Ministru kabineta jaunumi: <http://mk.gov.lv/lv/mk/ministru-kabineta-jaunumi>

⁵ <http://likumi.lv/doc.php?id=258572>

prasības būvniecības procesa kvalitātei. Taču jāņem vērā, ka problēmas cēlonis īstenībā nav būvinspekcijas trūkums, bet no padomju laikiem mantotais sabiedrībā valdošais nihilisms pret likumu un varu, kā arī atbildības trūkums un tās „paslēpšana” zem formāliem dokumentiem.

- 2) Iesniegti Saeimā un pieņemti grozījumi Publisko iepirkumu likumā⁶ (spēkā no 01.08.2013 vai no 01.01.2014). Jaunā likuma redakcija veicinās atklātību un godīgu konkurenci, mazinās birokrātiju un novērsīs ļaunprātīgu likuma normu piemērošanu iepirkumu procesos: centralizēto iepirkumu procedūra jāizmanto arī pašvaldībām; palielināts „mazo” iepirkumu sliekšnis piegādēm un pakalpojumiem no 20 000 latiem uz 30 000 latiem; pretendentiem vairs nav jāiesniedz atbilstības apliecinājumi no reģistriem (to pārbauda pasūtītājs); precizēti kandidātu izslēgšanas nosacījumi; stingrāki nosacījumi līgumu grozīšanai; atcelts nodrošinājuma apmēra ierobežojums (paliek spēkā procentuālais ierobežojums 2%); atļauts slēgt līgumu ar vienīgo pretendentu (ar papildnosacījumiem).
- 3) Iesniegti Saeimā un pieņemti grozījumi likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”⁷ (spēkā no 05.07.2013). Likums paredz, ka UIN atlaides piemērošanai, informāciju par lauksaimniecībā izmantojamo zemes platību VID iegūs no Lauku atbalsta dienesta, tādējādi samazinot administratīvo slogu; nodokļu parāds un attiecīgās sekas ir tikai tad, ja kopējais nodokļu (arī nekustamā īpašuma nodokļa) parāds pārsniedz 100 latus. Likums papildināts ar 9 jaunām prioritārajām ražošanas nozarēm (tagad ir 25), kurās atbalstāmo investīciju projektu ietvaros veiktajām investīcijām tiek piemērota UIN atlaide, tāpat paplašināts termina *sākotnējie ilgtermiņa ieguldījumi* lietojums. Apliekamo ienākumu iespējams samazināt par kredītiestādes bankrotā zaudētajiem līdzekļiem
- 4) Iesniegta Saeimā un pieņemta likumprojektu pakete, kas paredz apturēt obligātās iepirkuma komponentes pieaugumu elektroenerģijas patērētājiem. Jaunais Subsīdētās elektroenerģijas nodokļa likums paredz aplikt ar īpašu nodokli atbalstu, ko saņem subsīdētās enerģijas ražotāji. Tāpat izveidots sociāla atbalsta instruments, lai palīdzētu segt elektrības izmaksas māsaimniecībām ar zemu maksātspēju.
- 5) Iesniegti Saeimā un pieņemti grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, paredzot, ka no 2014.gada 1.aprīļa visi elektroenerģijas lietotāji, t.sk.

⁶ <http://likumi.lv/doc.php?id=258040>

⁷ <http://likumi.lv/doc.php?id=257721>

mājsaimniecības, pirks elektroenerģiju brīvajā tirgū. Šie grozījumi ir nepieciešams solis elektroenerģijas tirgus liberalizācijas virzienā.

Bez tam Ministru kabinets pieņēmis lēmumus, kuriem būs ietekme uz uzņēmējdarbības vidi nākotnē:

- 1) 2013.gada 28.jūnijā Ministru kabinets apstiprināja Nacionālās industriālās politikas (NIP) pamatnostādnes 2014.–2020.gadam⁸, kuru uzmanības centrā ir uz eksportu vērsto nozaru attīstība un tautsaimniecības struktūras maiņa par labu šīm nozarēm. Atbilstoši valdības iecerei NIP jānodrošina, uz ārējo pieprasījumu orientētu nozaru konkurētspējas un eksporta ienesīguma palielināšana, tādejādi veicinot valsts kopējo ienākumu pieaugumu. Tāpēc NIP uzdevums ir palīdzēt/ nodrošināt/ atbalstīt – motivēt komersantus konkurētspējas priekšrocību veidošanā un pārvaldībā ceļā uz augstāku produktivitāti.
- 2) Valdība turpina sagatavošanās darbu Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020⁹ ieviešanai un izpildei. Lai jaunajā plānošanas periodā varētu izmantot Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu (ESI fondi – ESF; ERAF; KF; ELFLA; EJZF) līdzekļus, jāparaksta Partnerības līgums ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam un jāapstiprina (1) Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”, (2) Lauku attīstības programma un (3) Rīcības programma Zivsaimniecības attīstībai. Šobrīd šie dokumenti tiek skatīti ar Eiropas komisiju, un tie varētu tikt apstiprināti 2014.gada sākumā.

Ir bijuši arī tādi lēmumi, kas negatīvi ietekmē uzņēmējdarbību. Piemēram, 19.februārī, valdībā apstiprinātie grozījumi Ministru kabineta Noteikumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli¹⁰. Nolūkā efektīvizēt cīņu pret aplokšņu algām uzņēmējiem uzdots sniegt papildus informāciju par visiem darba ņēmējiem – profesijas kodu (uzsākot darba attiecības vai mainot profesiju) un nostrādāto stundu skaitu (ikmēneša pārskatos, iepriekš tas bija jānorāda tikai par darbiniekiem, kuru ienākumi mazāki par minimālo mēnešalgu). Lai arī cīņa ar

⁸ Ministru kabineta 2013.gada 28.jūnija rīkojums Nr.282 *Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2014.–2020.gadam* <http://likumi.lv/doc.php?id=257875>

⁹ 2012.gada 20.decembrī Saeima apstiprināja Nacionālās attīstības plānu 2014.–2020.gadam (Saeimas paziņojums <http://likumi.lv/doc.php?id=253919>), kura vadmotīvs ir *Ekonomikas izrāviens - katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam!* Tautas saimniecības izaugsmi plānots veicināt, strādājot 4 virzienos: (1) Augstāzvērtīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi; (2) Izcila uzņēmējdarbības vide; (3) Attīstīta pētniecība, inovācija un augstākā izglītība; (4) Energoefektivitāte un enerģijas ražošana.

¹⁰ <http://likumi.lv/doc.php?id=254916>

aplokšņu algām vērtējama pozitīvi, tomēr apšaubāma ir noteikumu projekta anotācijā ¹¹ aprakstītā VID analītiskā darba metodika – uzskatīt par iespējamiem aplokšņu algas saņēmējiem visus attiecīgās profesijas darbiniekus, kuru alga ir mazāka par vidējo profesijā. Tāpat valdība nav vērtējusi papildus slogu, kas tiek uzlikts visiem darba devējiem (anotācijā norādīts, ka izmaiņas radīs *minimālu administratīvo slogu*). Ņemot vērā nodarbināto skaitu valstī, šis administratīvais slogs ir apmēram 10 miljoni informācijas vienību gadā, kas nevar tikt uzskatīts par minimālu.

Atsevišķi pieminams valsts budžeta sagatavošanas process, kam ir ievērojama ietekme uz uzņēmējdarbību. Tā kā uzņēmējdarbības atbalsta pasākumus pamatā plānots finansēt no Eiropas struktūrfondu resursiem (kam pievienots obligātais valsts līdzfinansējums ≈10%), tad budžeta izdevumu plānošana tiešā veidā uzņēmējus neskar. Taču uzņēmējus ietekmē lēmumi attiecībā uz budžeta ieņēmumu daļu. Kā piemērus var minēt valdības lēmumu mainīt iepriekš ar likumu pieņemto iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazināšanas grafiku, kā arī lēmumu palielināt „fiskālo telpu” ministriju un partiju rosinātām jaunām politikas iniciatīvām. Ja pirmajā gadījumā tiek kārtējo reizi pārkāpts paļāvības princips un steidzami grozīti iepriekš pieņemti likumi, tad otrajā gadījumā papildus finansējuma nodrošināšanai tiek ieviesti jauni „nišas nodokļi”, kas negatīvi ietekmē uzņēmējdarbību un jaunu darba vietu radīšanu.

Novērtējot valdības 2013.gadā pieņemtos lēmumus, jāsecina, ka valdības darbs ir bijis vērsts uz uzņēmējdarbības vides sakārtošanu un uzlabošanu. Tomēr vienlaikus jāatzīmē, ka skaitliski lielākajai daļai MK pieņemto lēmumu nav būtiskas ietekmes uz uzņēmējdarbību, jo tie ir grozījumi un precizējumi iepriekš pieņemtos dokumentos, tai skaitā tehniski grozījumi. Nākas secināt, ka Ministru kabinets vairāk nekā 90% no kopējā savu sēžu laika velta ikdienas, tai skaitā tehnisku lēmumu pieņemšanai. Varbūt šis ir viens no iemesliem, kāpēc valdība gada laikā pieņēmusi ļoti maz stratēģisku uz ilgtermiņa attīstību virzītu lēmumu.

Mūsu rekomendācijas ir:

- 1) Pārtraukt vai vismaz samazināt praksi – uzņēmējus ietekmējošu likumu grozīšanu ar tūlītēju efektu un bez pārejas perioda, kas ļautu uzņēmējiem piemēroties jaunajai kārtībai
- 2) Uzlabot MK lēmumu un plānošanas dokumentu sistematizāciju, lai uzlabotu lēmumu meklēšanas un grupēšanas iespējas pa tēmām,

¹¹Ministru kabineta noteikumu projekta anotācija http://mk.gov.lv/doc/2005/LManot_070113.30.doc

nozarēm, dokumentu grupām. Šobrīd tiek piedāvāta lēmumu meklēšana MK mājas lapā, kā arī Politikas plānošanas dokumentu datubāze¹², taču abās sistēmās ir praktiski neiespējami veikt kvalitatīvu datu atlasīšanu, kas ļautu izsekot notikumu attīstībai kādā jomā vai konkrētā jautājumā.

Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns

Nu jau regulāri katru gadu Ministru kabinets apstiprina Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu¹³, kas ir vērsts uz Pasaules bankas *Doing Business* ziņojumā mērīto parametru uzlabošanu. Plāna mērķis ir pievilcīgas uzņēmējdarbības vides radīšana, kas balstīta uz sistēmiskām un pārdomātām reformām, lai nodrošinātu likumdošanas procesa caurskatāmību, vienkāršību un nedublēšanos, kā arī noteiktu tikai tādu normu ievērošanu, kas neapgrūtina uzņēmumu attīstību dažādos ciklus. Plāna izpildi koordinē un uzrauga ministru prezidenta izveidota darba grupa ekonomikas ministra vadībā, kuras sastāvā ir ministriju, valsts institūciju un uzņēmēju organizāciju pārstāvji.

Oktobrī publicētajā *Doing Business 2014* ziņojumā Latvija ir pakāpusies par 1 vietu uz 24.vietu (Lietuva – 17.v., Igaunija – 22.v.). Neskatoties uz ziņojuma konstatētajā 4 reformām (būvatļaujas, uzņēmumu e-reģistrācija, kredītreģistra „pārklājums”, importa procedūras), tās nav devušas pamanāmu uzlabojumu Latvijas indeksā. Par Baltijas līderi ir kļuvusi Lietuva, pakāpjoties no 27. uz 17.vietu.

Būtiskāko progresu Latvija ir sasniegusi būvatļaujas saņemšanas procedūrās – samazināts procedūru skaits būvatļaujas saņemšanai no 21 procedūras uz 18 procedūrām, tādējādi samazinot dienu ilgumu no 205 dienām uz 152 dienām. Tomēr neskatoties uz pakāpšanos par 34 vietām augstāk nekā gadu iepriekš, Latvija šajā rādītājā joprojām ir tikai 79.vietā. Vienlaikus jāatzīmē, ka ilga un sarežģītais būvatļauju saņemšanas process nav nodrošinājis pienācīgu būvdarbu kvalitāti, par kuras uzlabošanu Latvijai nāksies domāt vistuvākajā laikā.

Straujākais kritums Latvijai bijis attiecībā uz uzņēmējdarbības izbeigšanu – no 33.vietas iepriekšējos divos gados uz 43.vietu. Šī krituma cēlonis ir kreditoru atgūto aktīvu īpatsvars, kas gada laikā samazinājies no 60 līdz 48 procentiem (attīstītajās valstīs šis rādītājs ir 80-90%). Šī krituma iemesls ir vairāk saistīts

¹² <http://polsis.mk.gov.lv/news.do>

¹³ Ministru kabineta 2012.gada 18.aprīļa rīkojums Nr.178 *Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2012.gadam* <http://likumi.lv/doc.php?id=246716>
Ministru kabineta 2013.gada 24.aprīļa rīkojums Nr.165 *Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2013.-2014.gadam* <http://likumi.lv/doc.php?id=256332>

ar maksātnespējas procesā iesaistīto personu rīcību un lēmumiem, nekā ar likumu nepilnībām. Latvijā pieņemtā prakse (kas piemīt arī citām zemāk attīstītajām valstīm), pārtraucot uzņēmējdarbību, atstāt neapmierinātas vairuma kreditoru prasības rada būtisku negatīvu iespaidu uz uzņēmējdarbības vidi un kreditoru-debitoru attiecībām. Ja vēl varētu saprast, bet ne attaisnot parādos nokļuvušā uzņēmēja rīcību (cenšoties paslēpt savus aktīvus no kreditoriem), tad pilnīgi nepieņemama ir maksātnespējas procesos iesaistīto valsts deleģēto amatpersonu (administratoru, tiesnešu, tiesu izpildītāju) rīcība, ja tā ir vērsta uz vienas puses (parasti parādnieku) interešu aizstāvību uz otras puses rēķina.

Novērtējot valdības rīcību saistībā ar uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu realizāciju, varam uzslavēt valdības pieeju:

- 1) konkrētu aktuālu problēmu identificēšanu, piedaloties visām atbildīgajām valsts institūcijām kopīgi ar lielākajām Latvijas uzņēmēju organizācijām
- 2) īstermiņa pasākumu plāna pieņemšanu un tā izpildes kontroli.

Šī valdības pieeja nes regulārus uzlabojumus procedūrās, kas uzņēmējiem jāveic kontaktos ar valsts institūcijām.

Secinājumi par sadaļu *Uzņēmējdarbības veicināšana*

Kas ir izdarīts

Pieņemti vairāki likumi, kas pozitīvi ietekmē uzņēmējdarbību: grozījumi Publisko iepirkumu likumā, grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likums, grozījumi likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”, jauns Būvniecības likums (nav risināts būvdarbu kvalitātes un uzraudzības jautājums).

Turpināja darboties ministru prezidenta izveidotā darba grupa uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, kas ierosina pasākumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai (piemēram, dokumentu elektroniskā aprīte, valsts informācijas sistēmu darbības uzlabošana) un uzrauga to ieviešanu.

Kas nav izdarīts

Nav rīcības attiecībā uz valdības deklarācijā solīto darbaspēka nodokļu sloga samazināšanu orientējoši par 9 procentu punktiem; un nav arī skaidrojuma, kāpēc šis solījums nav ticis pildīts.

Nav novērota rīcība, kas liecinātu par Nacionālajā attīstības plānā solīto Izrāvienu.

2. Eksporta struktūra

Latvijas eksportā dominē maz apstrādāta produkcija, tajā ir neliels augstu tehnoloģiju produkcijas īpatsvars. Šāda eksporta struktūra ierobežo valsts ekonomiskās izaugsmes iespējas apstākļos, kad tā pamatā balstās uz eksportu.

Latvijas valdības 2013. gadā veiktie pasākumi Latvijas eksporta struktūras uzlabošanā un augstu tehnoloģiju produkcijas īpatsvara paaugstināšanā.

Valdības deklarācija

Valdības deklarācijā ir apņemšanās sniegt valsts atbalstu nozarēm, kurās ir konkurētspējīgi uzņēmumi ar augstu izaugsmes un eksporta potenciālu, un nozīmīgu ieguldījumu pievienotās vērtības pieaugumam.

Arī vairāku citu valdības apņemšanos izpilde pozitīvi ietekmētu eksporta struktūru:

- 1) Sadarbībā ar uzņēmēju organizācijām aktīvāk un efektīvāk realizēsim klasteru un kompetenču centru veidošanu, izstrādāsim normatīvo bāzi industriālo parku darbības veicināšanai.
- 2) Veiksim stratēģiskas investīcijas zinātnē saskaņā ar prioritāšu principu, piesaistot ES fondus, kvalitāti un (starptautisku) zinātnisku potenciālu pierādījušos konkrētos pētnieciskos projektos, zinātnes un tehnoloģijietilpīgus projektos.

Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.–2019.gadam.

2013.gada 17.jūnijā Ministru kabinets apstiprināja Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.–2019.gadam¹⁴, kuru vispārējais mērķis ir mainīt Latvijas tautsaimniecības struktūru, veidojot uz ārējo pieprasījumu orientētu un inovācijas virzītu ekonomiku. Pamatnostādņu apakšmērķis ir sekmēt augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvara pieaugumu Latvijas eksportā. Šī apakšmērķa sasniedzamais rezultatīvais rādītājs ir – augsto un vidēji augsto tehnoloģiju nozaru īpatsvara pieaugums Latvijas preču eksportā (2012.gadā – 23,8%, 2015.gadā – 27,5%, 2019.gadā – 31,0%).

Uzdevumu un pasākumu plāns paredz rīcību šādos virzienos:

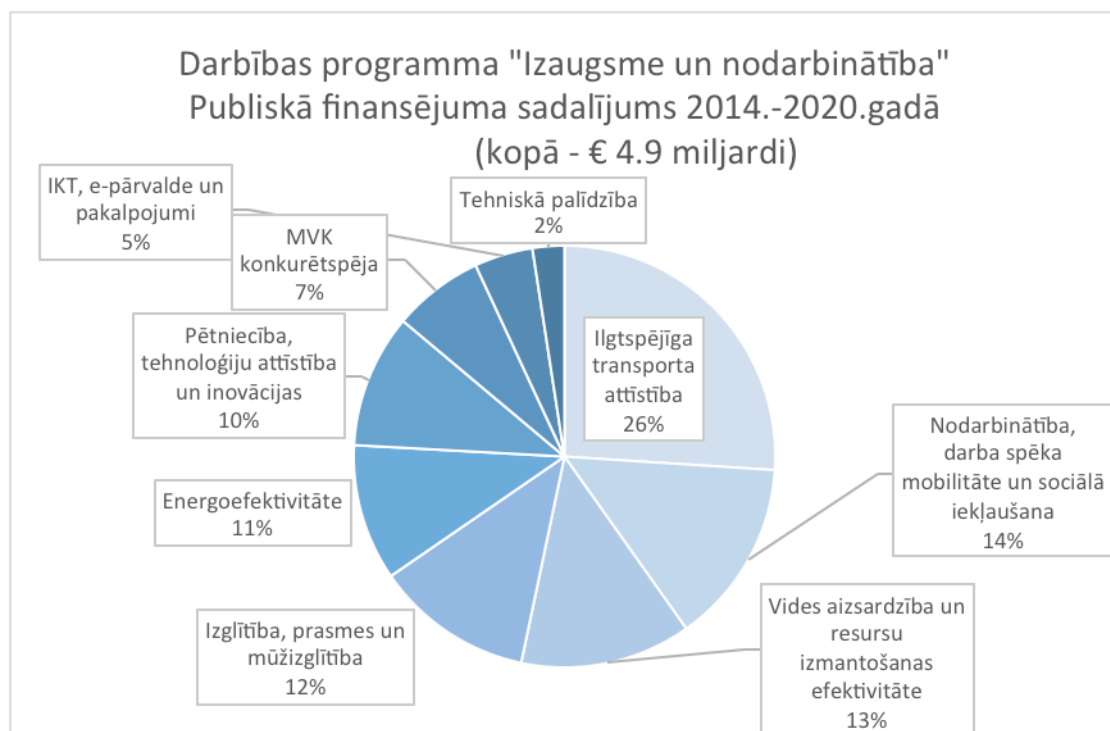
¹⁴ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4376>

- 1) Darbspēka pieejamība un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums, darba attiecību elastdrošība.
- 2) Uzņēmējdarbības infrastruktūras pieejamība.
- 3) Inovācijas kapacitātes paaugstināšana.
- 4) Finanšu pieejamība.
- 5) Atbalsts ārējo tirgu apgūšanai.
- 6) Ārējo tiešo investīciju piesaiste (nozaru analīze, piesaistes process, mārketingu, pašvaldību iesaistīšana).

Atbalsta pasākumus uzņēmējiem plānots finansēt no Eiropas struktūrfondu esošā perioda (2007.-2013.) līdzekļiem, bet LIAA aktivitāšu paplašināšanu – no valsts budžeta līdzekļiem. Šāda finansējuma struktūra liek secināt, ka lielākā daļa plāna uzdevumu un pasākumu ir jau iepriekš pieņemti un šajā plānā pēc būtības ir sniegts jau izpildē esošu pasākumu apkopojums.

Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība”

Ņemot vērā, ka uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību vērsto pasākumus valdība plāno pamatā finansēt no Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu (ESI fondi) līdzekļiem, svarīgs dokuments būs Darbības programma „Izaugsme un nodarbinātība” 2014.-2020.gadam¹⁵.

Šīs programmas mērķis ir definēt prioritāros Eiropas Savienības fondu atbalsta virzienus saskaņā ar stratēģiju „Eiropa 2020”, Latvijas Nacionālās attīstības plānu 2014.–2020.gadam, Nacionālo reformu programmu, kā arī

¹⁵ <http://esfondi.lv/page.php?id=1149>

noteikt vispārējos principus darbības programmā minēto Eiropas Savienības fondu ieviešanā, uzraudzībā un izvērtēšanā. Programmas kopējais finansējums plānots € 6 miljardi, no kuriem 85% ir ESI fondu finansējums, 9.5% ir Latvijas valsts budžeta finansējums un 5.5% ir privātais finansējums. Attēlā parādīti darbības programmas prioritārie virzieni un programmas publiskā finansējuma (€ 4.9 miljardi) sadalījums pa prioritātēm¹⁶. Pozitīvi vērtējams ir tas, ka visas izvēlētās prioritātes dos pozitīvu ieguldījumu gan uzņēmējdarbības attīstībai kopumā (infrastruktūra, darbaspēks, energoefektivitāte), gan konkrēti augsto un vidējo tehnoloģiju nozarēm (konkurētspēja, pētniecība, tehnoloģiju attīstība, inovācijas, informāciju un komunikāciju tehnoloģijas). Tomēr problēmas nākotnē var radīt pārmērīgas resursu daļas novirzīšana pastāvīgiem izdevumiem (transports, sociālā iekļaušana, izglītība), kuru nepieciešamība turpinās pastāvēt arī nākošajos plānošanas periodos, kad Eiropas finansējums samazināsies. Piemēram autoceļi būtu jāfinansē no degvielas akcīzes nodokļa un citiem maksājumiem, ko veic ceļu lietotāji. Uz šo problēmu sarunās ar Latviju ir norādījusi Eiropas komisija, kā rezultātā daļa Eiropas līdzfinansējuma tika pārdaļīta par labu zinātnei un inovācijām. Pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un inovācijām atvēlēti 10% iepriekš atvēlēto 7% vietā. Lai arī minētā summa nav liela uz kopējā finansējuma fona, tomēr šajā gadījumā EK viedoklis bija uzskatāms par atgādinājumu Latvijai vairāk uzmanības pievērst ilgtermiņa prioritātēm, nevis tekošo problēmu risināšanai (kam jāparedz valsts budžeta finansējums).

Novērtējot valdības 2013.gadā pieņemtos lēmumus, jāsecina, ka nav bijuši lēmumi, kas tieši vai netieši dotu būtisku ieguldījumu Latvijas eksporta struktūras uzlabošanai un augstas pievienotās vērtības preču un pakalpojumu veicināšanai. Gan Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam, gan Latvijas preču un pakalpojumu eksporta veicināšanas un ārvalstu investīciju piesaistes pamatnostādnes 2013.–2019.gadam norāda uz nepieciešamību paaugstināt inovāciju, pētniecības un attīstības līmeni ražošanā, kas palīdzētu palielināt preču un pakalpojumu pievienoto vērtību. Taču abās pamatnostādnēs paredzētie konkrētie plāni un uzdevumi nav uzskatāmi par konsekventu un efektīvu konstatēto problēmu risinājumu. Iemesls varētu būt problēmas komplicētība, jo ražošanas produktivitātes uzlabošanai un inovāciju un tehnoloģiju līmeņa paaugstināšanai valsts mērogā nepieciešams ilgstošs un pacietīgs darbs, kas prasa valsts institūciju pastāvīgu savstarpēju sadarbību ilgtermiņa mērķa sasniegšanai, kā arī

¹⁶ Izmantoti dati no Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 3.versijas (2013.XI) <http://esfondi.lv/page.php?id=1149>

sadarbību starp valsts institūcijām un nozaru pārstāvjiem. Atbalsta pasākumi jāizvēlas ļoti rūpīgi, līdzsvarojot attīstības stimulēšanas nepieciešamību no vienas puses un potenciālu tirgus kropļošanu un nepareizi mērķētu atbalstu no otras puses.

Secinājumi par sadaļu *Eksporta struktūra*

Kas ir izdarīts

Valdība gada laikā nav pieņēmusi nozīmīgus lēmumus. Var pieminēt vienu nesenu lēmumu – pēc Partnerības līguma sarunām ar Eiropas komisiju par Eiropas struktūrfondiem un investīciju fondiem 2014.–2020.gada plānošanas periodam valdība par €140m jeb 3% (no 7% uz 10%) palielinājusi Pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un inovācijām paredzēto publisko finansējumu.

Kā nepārdomāts valdības solis uzskatāma papildus ostu nodokļa ieviešana Rīgas, Ventspils un Liepājas ostu pārvaldēm (10% no tonnāžas, kanāla, mazo kuģu, enkura un kravas maksas), kas var negatīvi ietekmēt Latvijas ostu konkurētspēju reģionā. Ja valdība nav apmierināta ar ostu pārvalžu darbību, tad būtu jāveic pasākumi šī darba uzlabošanai. Ja tiešām nav citas izejas, kā papildus nodokļa ieviešana uz pakalpojumu eksportu (ostas klienti ir pārsvarā ārvalstu kompānijas), tad ar nodokli būtu apliekams nevis kopējais apgrozījums, bet gan tikai tie ienākumi, kas paliek ostu pārvalžu rīcībā pēc investīcijām un uzkrājumiem. Un pirms šāda nodokļa ieviešanas būtu jāveic pieprasījuma elastības analīze, lai pārliecinātos, ka nodoklis nesamazina mūsu ostu konkurētspēju.

Kas nav izdarīts

Valdībai joprojām nav skaidras stratēģijas, kā uzlabot Latvijas eksporta struktūru, palielinot tajā augstu tehnoloģiju produkcijas īpatsvaru.

3. Motivācija darboties legālajā biznesā

Valsts represīvais aparāts jeb funkcionalitāte ir spēcīgāka pret mazo legālo uzņēmēju nekā pret mazo “pelēko” darboni.

Latvijas valdības paveiktais 2013. gadā, lai ieinteresētu pelēkās ekonomikas dalībniekus pāriet legālajā biznesā un legālo biznesu – neapsvērt iespēju darboties “pelēkajā” uzņēmējdarbības zonā.

Valdības deklarācija

Valdība savā deklarācijā iecerēm nodokļu maksāšanas jomā ir likusi virsrakstu „Nodokļi un ēnu ekonomikas apkarošana”. Kaut arī paredzēti vairāki uzņēmējiem „draudzīgi” pasākumi (darbaspēka nodokļu samazināšana, VID orientēšana uz klientu apkalpošanu, samērīguma princips sodu piemērošanā), tomēr ir jūtams, ka „apkaršanas” princips ir svarīgāks par „motivēšanas” principu.

Attiecībā uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), valdība sola turpināt MVU atbalsta programmas īstenošanu ievērojot „Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktā”¹⁷ iekļauto principu piemērošanu visos lēmumu pieņemšanas posmos.

Diemžēl Eiropas Mazās uzņēmējdarbības akta iedzīvināšanā Latvijā saskaramies ar problēmu, ka mazie un vidējie uzņēmumi netiek uzskatīti par vienotu grupu ar kopīgām problēmām, un līdz ar to arī risinājumi netiek meklēti šādā kontekstā. Šī problēma pastāv gan attieksmē no valdības puses (Ekonomikas ministrijā vairs nav struktūrvienības MVU atbalstam, tāpat arī darbības jomu uzskaitījumā ministrijas mājas lapā šī tēma vairs nav minēta kā prioritāte), gan arī paši mazie uzņēmēji neapzinās sevi kā kopību ar vienotām interesēm un prioritātēm (nav autoritatīvas mazos uzņēmējus pārstāvošas organizācijas; šobrīd mazo uzņēmumu pārstāvību visveiksmīgāk veic Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRRK) un Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK), kas gan vienlaikus pārstāv arī pārējās uzņēmēju grupas). Valdības institūcijas savu pieeju – neuzskatīt MVU par prioritāru uzņēmēju grupu – vairākkārt ir skaidrojušas ar faktu, ka Latvijā MVU īpatsvars kopējo uzņēmumu skaitā ir 99,8%¹⁸, tāpēc nav nepieciešams šos uzņēmumus izdalīt kā īpašu grupu. Šāda pieeja, protams, ļauj uzlabot mazo uzņēmēju

¹⁷ Eiropas mazās uzņēmējdarbības akta apraksts sniegts Ekonomikas ministrijas mājas lapā: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30109> Turpat arī saites uz Eiropas dokumentiem.

¹⁸ Šādus datus var iegūt Eiropas komisijas *DG Enterprise and Industry* mājas lapas sadaļā: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/>

darbības vidi vienlaikus ar pārējām uzņēmēju grupām (skatīt analīzi pie 1.sadaļas *Uzņēmējdarbības vide*). Taču mazāka uzmanība tiek pievērsta īpašajām mikro un mazo uzņēmēju vajadzībām, kas atšķiras no vidējiem un lielajiem uzņēmumiem.

Mikrouzņēmumu nodoklis

Mikrouzņēmumu nodoklis, ko ieviesa 2010.gadā iepriekšējās valdības laikā, ir pēdējā laika būtiskākais mikrouzņēmumu motivācijas pasākums Latvijā. Lai arī šī pasākuma kritiķi norāda uz uzņēmēju centieniem izmantot mikrouzņēmuma statusu nodokļu optimizācijas shēmām, mikrouzņēmumu nodoklis neapšaubāmi ir motivējis daudzus uzņēmējus gan reģistrēt savu darbību, gan pāriet no „pelēkās zonas” „baltajā uzņēmējdarbībā”. Tāpat arī turpmākie grozījumi likumā pēc tā pieņemšanas ir palīdzējuši samazināt nodokļu „shēmošanas” iespējas. Turklāt iekasētās mikrouzņēmumu nodokļa summas kopš nodokļa ieviešanas ir pastāvīgi augušas¹⁹.

Par svarīgu notikumu uzskatāma Ministru kabineta 2012.gada 26.novembrī atbalstītā koncepcija par mazo uzņēmumu nodokļa maksāšanas režīmu konsolidāciju un vienkāršošanu²⁰, kurā izvērtēti pastāvošie nodokļu režīmi mazajiem uzņēmumiem un izstrādāti priekšlikumi mazo uzņēmumu nodokļa maksāšanas režīmu konsolidācijai un vienkāršošanai.

Kā pozitīvs minams konkrēts pasākumu plāns nodokļu vienkāršošanai, kā arī fakts, ka šie pasākumi jau ir ieviesti dzīvē (pieņemti 2014.gada valsts budžetu pavadošo likumu paketē). Turpmāk minēti svarīgākie pasākumi kopā ar mūsu komentāru par tiem:

- 1) Patentmaksu sistēmas saglabāšana, to vajadzības gadījumā papildinot ar jauniem saimnieciskās darbības veidiem – atbalstāms pasākums;
- 2) Atteikšanās no 5% fiksētā ienākuma nodokļa režīma, ko izmantoja atsevišķas pašnodarbināto personu grupas (individuālie pakalpojumi, mājražošana), nosakot 2 gadu pārejas periodu – nav iebildumu pret nodokļu sakārtošanu, novēršot dublējošas shēmas;
- 3) Mikrouzņēmumu nodokļa likuma papildināšana ar normām, kas paredz pārskatīt darbinieku mēneša ienākumu ierobežojumu apmēru saistībā ar kopējo darba algu pieaugumu valstī – atbalstāms pasākums;

¹⁹ Diemžēl, publiskajos resursos nav uzrādīta statistika par kopējiem ieņēmumiem no mikrouzņēmumu nodokļa, jo iekasēto nodokli atbilstoši likumam sadala un ieskaita attiecīgi citu nodokļu kontos:

- 1) 0,1 procentu ieskaita uzņēmējdarbības riska valsts nodevas kontā;
- 2) 65 procentus — valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu kontā;
- 3) 30 procentus — iedzīvotāju ienākuma nodokļa kontā;
- 4) 4,9 procentus — uzņēmumu ienākuma nodokļa kontā.

²⁰ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4146>

- 4) ieviest simbolisku minimālo iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumu – samazināto patentmaksu (17 eiro gadā) ekonomiski aktīvajiem pensionāriem, atstājot viņiem iespēju saņemt valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumus – saprotama VID iecere apzināt un reģistrēt aktīvos pensionārus, taču nepieciešams aktīvs skaidrošanas darbs, lai publika izprastu un pieņemtu šādu ideju;
- 5) ieviest minimālo iedzīvotāju ienākuma nodokli, minimālo uzņēmumu ienākuma nodokli, minimālo mikrouzņēmumu nodokli saimnieciskās darbības veicējiem – 50 eiro gadā, sākot ar otro darbības gadu – saprotama VID iecere apzināt neaktīvos un mazaktīvos saimnieciskās darbības veicējus, taču nav attaisnojama būtībā jauna nodokļa ieviešanai par apgrozījuma neesamību;
- 6) Vienkāršot normatīvajos aktos noteikto kārtību saimnieciskās darbības pārtraukšanai – atbalstāms pasākums.
- 7) Pilnveidot jauno nodokļu maksātāju konsultēšanas procesu, nodrošinot augstu konsultāciju kvalitāti un pieejamību – atbalstāms un gaidīts pasākums.
- 8) Grozīt likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” un Mikrouzņēmumu nodokļa likumu, nosakot, ka, pārsniedzot likumā noteikto apgrozījuma sliekšni, attiecīgajā gadā netiek piemērota papildu nodokļa likme, ja nodokļa maksātājs pēdējo trīs taksācijas gadu laikā uzrādījis stabilu apgrozījuma pieaugumu – atbalstāms pasākums.
- 9) Pagarināt termiņu (no 2015.gada līdz 2020.gadam), līdz kuram Labklājības ministrija iesniedz valdībā izvērtējumu par patentmaksu maksātāju un citu pašnodarbināto personu veikto valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu apmēru un iespējām nodrošināt pietiekamus valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumus – šis pasākums reāli tika aizstāts ar daudz radikālāku pieeju, mikrouzņēmuma nodokļa likmes palielināšanu no 2015.gada; šīs izmaiņas ir pretrunā ar mikrouzņēmuma nodokļa mērķi – stimulēt mikrobiznesa legalizāciju.

Vienlaikus ar vairākiem motivējošiem pasākumiem (konsultāciju ieviešana, algas griestu palielināšanas iespēja, papildnodokļa neiekasēšana pēc apgrozījuma griestu sasniegšanas), lielākā daļa priekšlikumu ir veltīta sistēmas „sakārtošanai” no nodokļu iekasētāju skatupunkta. Ir ļoti svarīgi, lai jauno kārtību „akceptētu” (izprastu, pieņemtu) nodokļu maksātāji, un šobrīd pastāv risks, ka ierobežojošie pasākumi varētu nomākt motivējošos.

Otrs jautājums ir saistīts ar koncepcijā atspoguļoto citu valstu pieredzes analīzi (Polija, Lietuva, Gruzija), pēc kuras nav doti apkopojoši secinājumi, bet tā vietā bez īpaša pamatojuma piedāvāts Latvijā saglabāt esošo nodokļu

režīmu, to nedaudz vienkāršojot. Ļoti interesants ir mikrouzņēmumu nodokļa Polijas variants, piemērojot atšķirīgas likmes dažādu nozaru uzņēmumiem²¹. Šāds variants ļauj izmantot mikrouzņēmumu nodokli daudz plašākam uzņēmēju lokam (arī tirgotājiem, ražotājiem, celtniekiem), pie kam atšķirīgās nodokļu likmes ir „godīgākas” gan no nodokļu maksātāju, gan no sabiedrības viedokļa.

Vēl viena problēma, kas apskatīta koncepcijā, ir stimulu trūkums mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem parādīt savas darbības paplašināšanos un pakāpeniski iekļauties vispārējā ienākuma nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas sistēmā. Tomēr koncepcija un turpmākā valdības rīcība nepiedāvā šīs problēmas risinājumus, kas, piemēram, varētu paredzēt vispārējo nodokļu atvieglojumus maksātājiem, kas pārsnieguši mikrouzņēmuma ierobežojumu griestus (šobrīd piedāvātais atvieglojums – papildmaksājumu atcelšana gadā, kad uzņēmums pārsniedz mikrouzņēmuma ierobežojumu griestus – ir nepietiekams, lai kalpotu par stimulu). Tā vietā likumā ir iekļautas normas par mikrouzņēmumu nodokļa likmes pakāpenisku paaugstināšanu ar 2015.gadu nolūkā uzlabot darbinieku sociālās garantijas. Mikrouzņēmumu nodokļa likmes paaugstināšana mazinās uzņēmumu motivāciju darboties legālajā biznesā, un rezultātā tiks panākts iecerētajam pretējs efekts, ka par šādu uzņēmumu darbiniekiem nodokļi vispār vairs netiks maksāti.

Vēl jāpiebilst, ka valdība, palielinot 2014.gada budžeta izdevumu apjomus, ir ieviesusi jaunu „valdes locekļa nodokli” kapitālsabiedrībām, kurās nav neviena darbinieka, kas saņemtu vismaz minimālo algu un maksātu par to attiecīgos nodokļus un maksājumus, ja uzņēmuma apgrozījums iepriekšējā gadā ir pārsniedzis 3.3x12 minimālās algas (valdes loceklim jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodokli un sociālās apdrošināšanas iemaksas, kas atbilst ienākumiem minimālās algas apmērā, neatkarīgi no tā, vai šādi ienākumi ir vai nav bijuši). Kaut arī valdība ievieš šos grozījumus cēlu mērķu vadīta (palielināt budžeta ieņēmumus un piespiest nodokļu optimizētājus palielināt nodokļos samaksāto summu), reāli šie grozījumi nozīmē darbības izbeigšanu nelielam

²¹ Polijā šāds nodokļa režīms var tikt piemērots maksātājiem ar maksimālo gada ienākumu 138 tūkst. eiro. Nodokļa likme ir atkarīga no saimnieciskās darbības veida:

- a) tirdzniecībai - 3%;
- b) ražošanai un celtniecībai – 5,5%;
- c) pakalpojumiem 8,5%;
- d) augstas rentabilitātes pakalpojumiem (tirdzniecība ar nekustamo īpašumu, mašīnu noma, viesnīcu darbība, konsultāciju pakalpojumi) – 17%;
- e) brīvajām profesijām – 20%.

Šiem maksātājiem arī izvirzīta prasība izmantot kases aparātus un tiem ir jāsniedz tikai gada ienākumu deklarācija, savukārt avansa maksājumi tiek veikti reizi mēnesī vai reizi ceturksnī.

skaitam kapitālsabiedrību, kas strādā nozarēs ar mazu pievienoto vērtību (piemēram, datortehnikas tirdzniecība) un 2013.gadā ir tikai nedaudz pārsniegušas noteikto apgrozījuma sliekšni. Šādiem uzņēmumiem nepietiek ieņēmumu minimālās algas izmaksāšanai, un apgrozījuma samazināšana zem svaigi noteiktā sliekšņa arī nav iespējama, jo par atskaiti tiek ņemts vēsturisks periods (2013.gads), kas jau ir pagājis pirms likuma pieņemšanas. Tāpat ir apšaubāms (īpaši turpmākajos gados) plānotais papildus ieņēmumu apjoms no „negodīgajiem uzņēmējiem, kas šobrīd optimizē nodokļus vai nodarbina nelegālu darbaspēku”²².

Novērtējot valdības rīcību, motivējot mazos uzņēmējus darboties legālajā biznesā, jāatzīst, ka ir pieņemti daži motivējoši lēmumi, tomēr vismaz nodokļu jomā valdībai nav izdevies saglabāt līdzsvaru starp motivējošiem pasākumiem un „likuma bardzību” pastiprinošiem grozījumiem. Šo grozījumu sekas varētu būt negatīvas, taču tās nebūs viegli „izmērīt” uz kopējā ekonomiskās izaugsmes fona, kad samaksāto nodokļu apjomi pieaug neatkarīgi no grozījumiem likumos.

Secinājumi par sadaļu *Motivācija darboties legālajā biznesā*

Kas ir izdarīts

Ir pieņemti nodokļu maksātājus motivējoši lēmumi, tomēr kopumā nodokļu jomā valdībai nav izdevies saglabāt līdzsvaru, „likuma bardzībai” gūstot pārsvaru pār motivējošiem pasākumiem.

Kas nav izdarīts

Kopš Mikrouzņēmumu nodokļa likuma pieņemšanas 2010. gadā valdība nav pieņēmusi nevienu būtisku lēmumu mazā biznesa motivēšanai darboties legālajā biznesā. Jāpatur prātā, ka ar motivējošiem pasākumiem var panākt labākus rezultātus, nekā ar „apkarošanas” pasākumiem.

Noslēguma secinājumi Mikroekonomikas sadaļai

Labā ziņa

Valdības darbs, kaut arī nelieliem soļiem, ir virzījies uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu Latvijā

Sliktā ziņa

Uzņēmējiem svarīgu lēmumu pieņemšanā (budžeta pieņemšanas process, uzturēšanās atļauju ierobežošana) novērojām dialoga trūkumu ar uzņēmēju

²² Skatīt likumprojekta anotāciju saeimas mājas lapā:

<http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/A941C6E56C49A67DC2257BF70047C61C?OpenDocument>

organizācijām, kas būtībā ir necieņas izrādīšana sabiedrības daļai, kas gādā par nozīmīgiem ienākumiem valsts budžetā.